

A Kúria a dr. Ábrahám László ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű felpereseknek, az Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Tenke Anna ügyvéd) által képviselt alperes ellen végrendelet érvénytelenségének a megállapítása iránt a Csongrád Megyei bíróság előtt 13.P.22.326/2009. számon folyamatban volt és a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Pf.II.20.761/2011/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről 50. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem, valamint a felperesek részéről Pfv/3. sorszám alatt benyújtott csatlakozó felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

i t é l e t e t:

A Kúria a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.761/2011/4. számú jogerős ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak 1.561.900 (Egymillió-ötszázhatvanegyezer-kilencszáz) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket; míg az I. rendű felperest az államnak 390.500 (Háromszázkilencvenezer-öttszáz) forint le nem rótt csatlakozó felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére kötelezi.

A II. rendű felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt további 390.500 (Háromszázkilencvenezer-öttszáz) forint csatlakozó felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az örökgyó 2009. január 15. napján írásbeli magánvégrendelet hátrahagyásával elhunyt. A 2009. január 15. napján kelt végrendeletében általános örökösévé az alperest nevezte meg. A végrendelet 3. pontja rögzítette, hogy az örökgyó a végrendeleti örökösön kívül az öröklésből mindenkit kizár és kitagad.

A felperesek az örökgyó testvérének gyermekei, akik végrendelet hiányában az örökgyó törvényes örökösei.

Az örökgyó és az alperes között 2008 júniusában baráti kapcsolat alakult ki, amelynek keretében az alperes mosott, illetve takarított az örökgyóra, a ház körüli munkákat családtagjai végezték. Kapcsolatuk kialakulását követően a felperesek csak akkor

látogatták az örökhagyót, ha az alperes nem tartózkodott ott.

Az örökhagyó alkoholfüggő volt; szembetegsége miatt kialakult gyengén látása folytán korábban rokkantnyugdíjazták.

A végrendelet elkészítését megelőzően az alperes felhívta telefonon az okiratszerkesztő dr. **T.A.** ügyvédet azzal, hogy az örökhagyó meg kívánja bízni végakarátának írásba foglalásával. Egyidejűleg közölte az ügyvéddel az elkészítendő végrendelet tartalmát. Az ügyvéd ugyanezen telefonbeszélgetés alkalmával az örökhagyóval is egyeztetett, majd elkészítette a végrendeletet és azt az örökhagyó otthonába vitte. Ott az alperes és két tanú jelenlétében az örökhagyónak felolvasta az okiratot, aki ezt követően azt nagyítóval elolvasta, majd aláírta. A tanúk egyikét, **G.Kné** az alperes választotta, **Sz.Pné** tanút pedig az örökhagyó. Mindkét tanút az alperes értesítette arról, hogy felkéri őket arra, hogy a végrendelet készítésénél tanúként működjenek közre és ő közölte a végrendelet aláírásának időpontját is a tanúkkal.

Az örökhagyó a végrendelet aláírását követő napon rosszul lett, majd kórházba szállítását követően elhunyt. Hagyatékát a közjegyző ideiglenes hatállyal az alperesnek mint végrendeleti örökösnek adta át.

A felperesek keresetükben annak a megállapítását kérték, hogy a perbeli írásbeli magánvégrendelet érvénytelen. Érvénytelenségi okként azt jelölték meg, hogy az örökhagyó a végrendelet tételekor cselekvőképtelen állapotban volt, valamint azt, hogy gyakorlatilag vak volt, ezért csak közvégrendeletet tehetett volna érvényesen. Hivatkoztak arra is, hogy az alperes közreműködött a végrendelet elkészítésében, ezért a javára szóló végrendeleti juttatás az erre vonatkozó alakiságok hiányában érvénytelen.

Az alperes kérte a kereset elutasítását.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az örökhagyó 2009. január 14-én kelt írásbeli magánvégrendelete a peres felek viszonylatában érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság megalapozatlannak találta az örökhagyó belátási képességének hiányára, valamint testi fogyatékosága miatti érvénytelenségre alapított keresetet. Ez utóbbi kapcsán megállapította, hogy az örökhagyónak nem vitatottan voltak látásproblémái, a kihallgatott tanúk vallomása szerint ez azonban nem akadályozta abban, hogy a végintézkedést annak aláírását megelőzően nagyító segítségével - a mindennapi életvitelében kialakult gyakorlatnak is megfelelően - elolvassa. Ugyanakkor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a végintézkedés tételénél közreműködött, ezért - mivel a végrendelet kizárólag a

javára szóló juttatásról rendelkezik - az egészében érvénytelen.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezéssel, a felperesek csatlakozó fellebbezéssel éltek.

Az alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Változatlanul állította, hogy a végrendelet tartalmának a kialakításában semmilyen módon nem vett részt. Hangsúlyozta, hogy az örökgyógy közölte az okiratszerkesztő ügyvéddel, hogy milyen tartalommal kíván végrendelkezni, továbbá, magára a végrendelet elkészítésére ő nem adott meghatalmazást az ügyvédnek. Hangsúlyozta azt is, hogy az örökgyógy kérésére hívta fel a tanúkat és kérte meg őket a végrendelkezésnél való közreműködésre, a telefonálás ténye azonban nem befolyásolta a végrendelet tartalmát és formáját. Az ügyvéd a végrendeleti tanúk jelenlétében csak olyan kérdéseket tett fel, amellyel az örökgyógy szellemi képességét ellenőrizte, míg az örökgyógy a végintézkedés felolvasását és elolvasását követően is úgy nyilatkozott, hogy az mindenben az ő akaratát tükrözi.

A felperesek csatlakozó fellebbezésükben az elsőfokú ítélet indokolásának a megváltoztatását kérték akként, hogy az ítélet tábla a végrendelet érvénytelenségét az örökgyógy vakságból eredő fogyatékosága miatt is állapítsa meg.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette. Indokolását részben és akként változtatta meg, hogy mellőzte azokat a megállapításokat, amelyek a végrendelet örökgyógy vakságára hivatkozással történt megtámadásának elbírálására vonatkoznak. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az alperest a perbeli végrendelet tekintetében közreműködőnek minősítette. A perbeli esetben az alperes közreműködésének a tényére magának az alperesnek a személyes meghallgatása során tett következő nyilatkozata szolgált perdöntő bizonyítékkal: „Én hívtam fel az ügyvéd urat telefonon, elmondtuk neki, hogy mit szeretnénk, utána az örökgyógy is beszélt vele.” (7. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal). A másodfokú bíróság kiemelte, hogy az alperes előadásából kétséget kizáróan megállapítható az is, hogy az okiratszerkesztő ügyvéd az elkészített végrendeletet vitte el az örökgyógy lakására, amit az okiratszerkesztő ügyvéd és a minden tekintetben érdektelen végrendeleti tanúk vallomása is igazolt.

A másodfokú bíróság a felperesek csatlakozó fellebbezésében foglaltakkal kapcsolatban utalt arra, hogy az örökgyógy látáscsökkenésének tényére orvosi dokumentumok, illetve az ezzel

összefüggő fogyatékosagra alapított szociális támogatásra való jogosultságot alátámasztó okiratok állnak rendelkezésre, ezért ezen adatokat kell objektívnak tekinteni, amelyekkel szemben a tanúvallomások az ellenkező bizonyítására nem alkalmasak. A felperesek az elsőfokú eljárásban orvosszakértő kirendelése iránti bizonyítási indítványt előterjesztettek, a perben eljáró szakértők azonban ebben a kérdésben nem foglaltak állást. Mindezek alapján megalapozatlannak tekintette az elsőfokú ítélet indokolásának erre vonatkozó megállapításait. Tekintettel azonban arra, hogy a végrendelet érvénytelensége a közreműködés okán megállapítást nyert, a másodfokú bíróság indokolatlannak találta a további érvénytelenségi ok vizsgálata érdekében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és e körben az eljárás megismétlését; ugyanakkor a kifejtettekre figyelemmel mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásának azt a megállapításait, amelyet az örökhagyó látáscsökkenésére alapított megtámadási okkal összefüggésben tett az elsőfokú bíróság.

A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelmet, a felperesek pedig csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetet elutasító határozat meghozatalát. Másodlagos kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítására irányult.

Arra hivatkozott, hogy az ügyben eljáró bíróságok a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezések megsértésével az ő személyes előadásából kiragadtak egyes részleteket és ebből vontak le helytelen következtetést. Valójában azonban a nyilatkozatának az egészéből megállapítható volt, hogy a végrendelet elkészítésében nem működött közre. Ezt támasztják alá - szerinte - a perben kihallgatott tanúk vallomásai is.

Rámutatott, hogy az első fokon eljáró bírósággal szemben a másodfokú bíróság már csak egyetlen okot tekintett alperesi közreműködésnek, nevezetesen, hogy az alperes tevékenyen részt vett a végrendelet tartalmának kialakításában, annak tartalmára utasítást adott az okiratszerkesztő ügyvédnek. Ez azonban megítélése szerint az elsőfokú eljárás során nem nyert bizonyítást. Vitatta, hogy ő bízta meg az ügyvédet a végrendelet elkészítésével, az örökhagyó volt az, aki kinyilvánította végrendelezési szándékát. Hivatkozása szerint egyetlen nyilatkozatában sem állította, hogy ismerte és az ügyvéd felé közvetítette volna az örökhagyó akaratát, sőt az okiratszerkesztő ügyvéd tanúkénti kihallgatása alkalmával kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a személyes találkozás alkalmával az örökhagyóval beszélte meg a szándékait, ő mondta el, hogy miként akar halála esetére

rendelkezni.

A felperesek csatlakozó felülvizsgálati kérelme a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és olyan tartalmú határozat meghozatalára irányult, amely rögzíti, hogy az örökhagyó vaksága folytán az írásbeli végrendelet a Ptk. 624.§ (3) bekezdése alapján is érvénytelen. Érvelésük szerint a perben közokiratokkal bizonyították, hogy az örökhagyó vak volt.

A felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Ptk. 632.§ (1) bekezdése szerint az írásbeli magánvégrendelet tanúja vagy más közreműködő személy, illetve ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvénytelen, kivéve, ha a végrendeletnek ezt a részét az örökhagyó saját kezűleg írta és aláírta.

A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal abban, hogy a perbeli esetben a lefolytatott bizonyítás eredményeképpen megállapítható volt, hogy az alperes az örökhagyó írásbeli végrendeletének az elkészítésénél közreműködött, ezért a javára szóló juttatás érvénytelen.

A törvény a tanúk mellett a más közreműködő személy fogalmát, a közreműködés tartalmát nem határozza meg, ezt az ítélkezési gyakorlat annak az elvnek az alapján alakította ki, hogy a Ptk. 632.§ (1) bekezdése szerinti érvénytelenség a tisztességtelen befolyásolás szintjét el nem érő közreműködői magatartás jogkövetkezményeiről rendelkezik. Ennek az elvnek a következetes alkalmazása szerint a közreműködést megvalósíthatja az is, ha az örökös keresi fel az ügyvédet a végrendelet elkészítése végett és a végrendelet tartalmát ő közli az okiratszerkesztő ügyvéddel (Pfv.V.21.499/1995.; BH 2001.576.).

Az alperes személyes meghallgatása során maga tett olyan kijelentést, hogy az okiratszerkesztő ügyvéddel ő közölte az örökhagyó végintézkedési szándékát és annak tartalmát, továbbá, hogy annak elkészítésére maga is megbízást adott. Ebből a kijelentésből az okiratszerkesztő ügyvéd ellentmondásos tanúvallomására is figyelemmel nem okszerűtlen az a következtetés, hogy ez valóban így is történt.

Mindezekből következően a bizonyítékok számbavétele során az ügyben eljáró bíróságok részéről nem volt megállapítható, hogy azok mérlegelésére okszerűtlenül, a Pp. 206.§ (1) bekezdésébe ütköző módon került sor.

A Kúria egyetértett a jogerős ítélet azon megállapításával is, hogy az örökhagyó látáscsökkenésének a mértéke orvosszakértői kérdés,

abban a rendelkezésre álló okiratok és a tanúvallomások alapján megalapozottan nem lehetett állást foglalni, különös tekintettel arra is, hogy az örökhatározó a végrendeletet maga írta alá.

Megalapozott a másodfokú bíróság jogi álláspontja abban is, hogy ha a végrendelet érvénytelensége a közreműködés okán megállapítást nyert, akkor indokolatlan a további érvénytelenségi ok vizsgálata érdekében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése és ebben a körben az elsőfokú bíróság újabb eljárásra utasítása.

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Pp. 274.§ (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül meghozott határozatával a nem jogszabálysértő jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, ezért a felek a Pp. 270.§ (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján költségeiket maguk viselik.

A Kúria a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdésére figyelemmel kötelezte az alperest és az I. rendű felperest az illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéknek az állam javára történő megfizetésére.

Az II. rendű felperes személyes költségmentességben részesült, ezért az általa le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a hivatkozott rendelet 13.§ (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2013. szeptember 11.

Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke s.k., Dr. Kiss Gábor előadó bíró s.k., Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes bíró s.k.

Sipos

a kiadmány hitelével:

bírósági ügyintéző